

А. С. Скрильник,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу,
Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9622-4217>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.7.144

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: РЕСУРСНИЙ АСПЕКТ

A. Skrylnyk,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics,
Business and Marketing, National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic"

STRATEGIC DIRECTIONS OF BUSINESS DEVELOPMENT IN UKRAINE: RESOURCE ASPECT

Стаття присвячена дослідженню процесів формування та використання власних інвестиційних ресурсів, оцінки факторів, що негативно впливають на їх інвестиційну діяльність та напрямків її активізації. В роботі наведені ключові фактори, які можуть сприяти зростанню інвестиційного потенціалу підприємництва в Україні з огляду на ресурсний аспект в сфері інвестицій. Автор аналізує роль підприємництва в розрізі масштабів бізнесу в економічному розвитку країни, визначають основні перешкоди та можливості для розвитку цього сектора. Особлива увага приділяється ресурсному забезпеченню, а саме наявних резервів власних інвестиційних ресурсів бізнесу. У статті висвітлюються стратегічні напрями розвитку малого, середнього та великого бізнесу в Україні, такі як інноваційність, технологічне оновлення, доступ до фінансування та розширення ринків, пропонуються рекомендації щодо поліпшення ресурсного забезпечення та стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу в Україні.

The article is devoted to the study of the processes of formation and use of own investment resources, the assessment of factors that negatively affect their investment activity, and directions for its activation. The article covers a wide range of topics related to strategic planning, investment resource management, innovation, public policy and international integration. The article analyzes the current state and prospects for the development of entrepreneurship in Ukraine through the lens of resource provision, investment activity and adaptation to changing market conditions. The article is devoted to the analysis of the resource aspect of the development of entrepreneurship. The authors highlight the importance of effective management of investment resources, in particular the issue of their formation and use. In the introductory part, the authors identify the main challenges faced by Ukrainian entrepreneurship, including economic instability, limited access to resources, high competition in the domestic and foreign markets, as well as difficulties in implementing innovations. The main part of the article is devoted to the analysis of the strategic directions of the development of entrepreneurship in the context of the resource aspect. The author examines various types of resources, with the main context of own investment resources and provides strategic vectors for

their effective formation and use. Special attention is paid to the formation of fuses against the uncertainty of the external environment, as a key factor in increasing resource efficiency and achieving competitive advantages. The article also focuses on the adaptation of enterprises to changing market conditions. The authors highlight the importance of flexibility in strategic planning, the ability of enterprises to quickly respond to market trends and adapt to new challenges. In the context of strategic planning, the author analyzes various models and approaches that can be used by enterprises to develop long-term strategies for the formation and use of their own investment resources. The article calls for further research in the field of entrepreneurship development strategies, namely resource investment support, in particular in the context of globalization and integration of Ukraine into international economic relations. The author emphasizes the importance of analyzing international experience and adapting the best practices of the effectiveness of the formation and use of investment resources to domestic conditions.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційні ресурси, власні інвестиційні ресурси, проект, чистий прибуток, амортизаційні відрахування, валові капітальні інвестиції, чисті капітальні інвестиції.

Key words: investments, investment resources, own investment resources, project, pure profit, amortisation deductions, total capital investments, pure capital investments.

ВСТУП

Сучасні трансформаційні процеси в економіці України та ефективність їх реалізації в сфері стабілізації й розвитку підприємництва є основним фактором досягнення позитивних тенденцій у розвитку національної економіки та забезпечення її сталого зростання.

Головним джерелом розвитку національної економіки є мобілізація та ефективне використання всього комплексу державних та регіональних ресурсів та умов. Серед найважливіших шляхів зміцнення та ефективного використання ресурсного потенціалу розвитку держави особливе місце посідає розвиток підприємництва [1, с. 8]. Всебічна підтримка розвитку підприємства в Україні є необхідною передумовою переходу економіки на ринкові рейки та раціональним інструментом зростання фінансової спроможності громад до реалізації інфраструктурних проектів і програм, ефективним шляхом реструктуризації виробництва та його інноваційного оновлення, вирішення проблем зайнятості, підвищення рівня життя населення тощо. [2, 6]. У сучасних наукових публікаціях вчені виділяють різні причини, що гальмують всебічний розвиток бізнесу та зумовлюють його обмежений доступ до фундаментальних джерел фінансування інвестиційної діяльності. Дослідження особливостей формування та використання власних інвестиційних ресурсів суб'єктів підприємництва широко розглядається у науковій літературі, проте мало уваги приділяється питанню оцінки наявних власних джерел фінансування інвестиційної діяльності, їх накопичення та використання.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Метою написання даної наукової статті є дослідження наявних джерел формування власних інвестиційних ресурсів суб'єктів підприємництва, та оцінка ефективності їх перетворення в об'єкти капітальних вкладень в цілому по підприємствам за видами економічної діяльності у 2022 році.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Формування структури інвестиційних ресурсів на підприємстві є складним процесом, який знаходиться під впливом великої кількості суб'єктивних і об'єктивних факторів, що формуються під впливом змін внутрішнього та зовнішнього середовища підприємств, чи інвестиційних проектів. Провідні науковці-економісти, такі, як Панченко С.В., Валінкевич Н.В., Майорова Т.В., Мойсеєнко І.П., Варналій З.С. [1, 2, 3, 8], виділяють такі головними джерела формування інвестиційних ресурсів: власні, залучені і позикові. Кожен із цих видів інвестиційних ресурсів мають свої позитивні і негативні сторони, переваги і недоліки використання яких проаналізуємо в таблиці 1. При цьому питання оцінки реального обсягу та ефективності використання власних інвестиційних ресурсів не достатньо висвітлено в науковій літературі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Власні інвестиційні ресурсами суб'єктів підприємництва формуються за рахунок чистого прибутку; нерозподіленого прибутку; амортизаційних відрахувань; страхових відшкодувань збитків; реінвестування шляхом продажу основних фондів та оптимізації структури оборотних засобів; штрафи, пені та інше [3, 4]. Залучені інвестиційні ресурси малих підприємств формуються за рахунок кредиторської заборгованості за видами; внески до статутного та інших фондів засновників; приріст заборгованості з оплати праці; об'єднання підприємств. Позикові інвестиційні ресурси малих підприємств формуються за рахунок короткострокові і довгострокові кредити і позики; емісія векселів; інвестиційний селенг, лізинг, факторинг, форфейтинг; прямі та цільові державні кредити, інвестиційний податковий кредит, цільові державні асигнування.

Таблиця 1. Оцінка переваг і недоліків використання різних джерел формування інвестиційних ресурсів на підприємствах малого бізнесу

№	Джерела формування	Переваги використання	Недоліки використання
1	2	3	4
1	Власні	Простота, швидкість та мобільність залучення даних інвестиційних ресурсів, що не потребує сплати відсотків; зменшення ризику банкрутства та неплатоспроможності підприємства; підвищення рівня фінансової стійкості; відсутність застави	Обмеженість обсягів залучення, що впливає на звуження інвестиційної діяльності підприємства; зменшення рентабельності власного капіталу; частка даних ресурсів витрачається на забезпечення функціонування існуючого виробництва і не забезпечує його розвиток
2	Залучені	Середній обсяг залучення, при умові збереження контролю над станом платіжної дисципліни; відсутність витрат, що супроводжують кредити і позики; збільшення зовнішнього контролю за інвестиційними процесами на підприємстві	Недосконалий фінансовий ринок; погіршення стану мотивації праці за рахунок збільшення кредиторської заборгованості з оплати праці та учасниками підприємства
3	Позикові	Високий обсяг залучення при умові збереження автономії діяльності підприємства; підвищення рівня кредитоспроможності підприємства; підвищення рентабельності власного капіталу; підвищення ефективності планування та прогнозування бізнесу в довгостроковому періоді	Надання гарантій та застав майном підприємства; збільшення ризику банкрутства та неплатоспроможності; збільшення витрат, що супроводжують кредити і позики; складність процедури отримання; підвищення залежності інвестиційних процесів від коливань в зовнішньому середовищі.

Джерело: розробка авторів.

Формування обсягів інвестиційних ресурсів є одним із ключових умов здійснення інвестиційної діяльності суб'єктами підприємствами, використання яких, не повинно негативно відображатися на фінансовому стані підприємства та спричиняти його банкрутство [6]. Тому для більшості суб'єктів підприємництва є актуальним питання найбільш ефективного використання власних інвестиційних ресурсів та джерел їх формування.

Основою формування власних інвестиційних ресурсів суб'єктів підприємництва є сума нарахованих амортизаційних відрахувань протягом звітного періоду і обсяг отриманого чистого прибутку за той же період. В таблиці 2 наведено обсяги та динаміку даних джерел інвестиційних ресурсів, що сформувалися суб'єктів підприємництва у 2022 році [10]. Необхідно зазначити, що найбільша частка амортизаційних відрахувань сконцентрувалася на підприємствах промисловості, будівництва, діяльності транспорту та підприємствах, що здійснюють операції з нерухомості, інжиніринг, тощо. Це пов'язано з тим, що у діяльності дані підприємства використовують велику кількість основних фондів, і їх експлуатація є підґрунтям отримання доходів та прибутків на підприємствах.

Найбільший обсяг чистого прибутку сформовано на підприємствах, що здійснюють фінансову діяльність, підприємств оптово-роздрібною торгівлі, підприємств, що здійснюють операції з нерухомості, інжиніринг. Враховуючи обсяги амортизаційних відрахувань та чистого прибутку отриманого суб'єктами підприємництва у 2022 році роки можливо розрахувати обсяг власних інвестиційних ресурсів, наявний у суб'єктів підприємництва за той же період, що наведено в таблиці 3.

При аналізі обсягу капітальних інвестицій суб'єктами підприємництва за видами економічної діяльності, що наведено в таблиці 3, необхідно відмітити, що їх найбільша частка припадає на підприємства оптово-роз-

дрібною торгівлі, підприємств промисловості, будівництва та сільського господарства.

Однак за обсягом валових капітальних інвестицій неможливо оцінити ефективність інвестиційних процесів на підприємстві та ефективного використання усього обсягу наявних власних інвестиційних ресурсів. Тому доцільно розрахувати в розрізі видів суб'єктів підприємництва за видами економічної діяльності обсяги чистих капітальних вкладень, що визначаються як різниця між обсягом валових капітальних витрат та сумою амортизаційних відрахувань. Це пов'язано з тим, що при нецільовому використанні амортизаційних відрахувань, підприємства втрачають власний інвестиційний, інноваційний і виробничий потенціали, і, тільки за рахунок чистого прибутку можливо забезпечити динамічний процес його розвитку. Тому в таблиці 4 визначено обсяг чистих капітальних інвестицій суб'єктів підприємництва у 2022 році.

Позитивним результатом інвестиційної діяльності більшості суб'єктів підприємництва в Україні є відсутність від'ємних значень чистих капітальних інвестицій протягом періоду, що аналізується. Тобто можливо стверджувати, що більшість суб'єктів підприємництва за видами економічної діяльності використовували амортизаційні відрахування по суті, і забезпечували постійний процес оновлення діючих основних фондів. Найбільшу суму капітальних інвестицій, що направлена на розвиток господарської діяльності витратили підприємства, що здійснюють операції з нерухомості, сільськогосподарські підприємства, промислові та будівельні підприємства. При цьому процес фінансового забезпечення інвестиційної діяльності є вкрай негативним на підприємствах оптово-роздрібною торгівлі та підприємств, транспорту й охорони здоров'я, про що свідчить розрахунок обсягу невикористаних власних інвестиційних ресурсів, наведеного в таблиці 4.

Таблиця 2. Динаміка власних інвестиційних джерел суб'єктів підприємництва у 2022 році за видами економічної діяльності

Види економічної діяльності	Обсяг амортизаційних відрахувань, тис. грн					Чистий прибуток, отриманий МПІ, тис. грн				
	Усього	Великі	Середні	Малі	Усього	Великі	Середні	Малі	Усього	Малі
Усього	606647416,0	252664258,1	289778071,8	64205086,1	-276277742,8	-126804575	246950127,1	-93114442,8		
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	38197813,4	26490203,2	-8640751,0	20348361,2	93255372,7	5026237	68463596,7	19765539		
Промисловість	-53190872,4	23320150,0	-85375447,6	8864425,2	-246696644	-104986788	-100673724,5	-41036131,5		
Добува промисловість і розроблення кар'єрів	208099,0	30564116,0	-47395615,6	17039598,6	165163297,4	152426635	12031299,4	705363		
Переробна промисловість	56669049,1	32528518,7	19962432,4	4178098,0	-118975448,6	-88336673	-27051653,6	-3587122		
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	-519248055,2	-551551831,0	13271528,7	19132247,1	-157741328,2	-44336353	-79141497,1	-34263478,1		
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	2076661,0	310673,8	1411023,0	354964,2	-1283693	-716604	-526930,5	-42158,5		
Будівництво	-5167149,0	-866528,1	-7744057,5	3443436,6	-19216257,8	308812	-809359,3	-8715710,5		
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	45800104,8	30762209,3	4842409,5	10195486,0	26755250,4	-2653729,6	27412504,5	1996475,5		
Транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність	59561200,0	34188638,0	20981231,3	4391330,6	-26352482,9	-11616230	-11396296,6	-3339956,3		
Тимчасове розмішування й організації харчування	1436416,0	0,0	0,0	1436416,0	-8855130,6	0	4077408,8	-4230160,9		
Інформація та телекомунікації	9125246,1	-2395469,0	8623433,7	2897281,4	11634331,8	12939336	-3272548,5	1967504,3		
Фінансова та страхова діяльність	350795,6	0,0	0,0	350795,6	10798836,5	3956713	11443619,8	-4601496,3		
Операції з нерухомим майном	5429996,5	0,0	0,0	5429996,5	-61096280,8	0	28151798,9	-43305388,6		
Професійна, наукова та технічна діяльність	1800195,6	0,0	0,0	1800195,6	-49633130,5	0	63925055,7	-5238501,2		
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	-426187429,8	0,0	0,0	-426187429,8	-6313663,9	0	6176461,7	-3060889,6		
Освіта	195639,8	0,0	134047,5	61592,3	-240188,6	0	90753,7	-330942,3		
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	22871075,2	0,0	21633944,5	1237130,7	10778686,5	505591,4	7137926,7	42787,5		
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	1895904,5	0	0	1895904,5	-4004632,6	0	361615,6	-1456894,5		
Надання інших видів послуг	-43672,5	0	-92332,1	48659,6	107359,1	0	112289,8	-4930,7		

Джерело: розробка авторів.

Таблиця 3. Динаміка валових капітальних інвестицій та власний інвестиційних ресурсів суб'єктів підприємництва у 2022 році за видами економічної діяльності

№	Види економічної діяльності	Обсяг власного інвестиційних ресурсів суб'єктів підприємництва, млн грн				Обсяг валових капітальних інвестицій за видами,			
		підприємства, млн грн		Малі		Капітальні інвестиції - усього		у матеріальні активи	
		Усього	Великі	Середні	Малі	інвестиції - усього	у матеріальні активи	у нематеріальні активи	
Усього		330369,7	125859,7	536728,2	-28909,4	623978,9	92,8	7,2	
1 Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство		131453,2	31516,4	59822,8	40113,9	51439,5	98,0	2,0	
2 Промисловість		-299887,5	-81666,6	-186049,2	-32171,7	126112,6	98,4	1,6	
Добува промисловість і розроблення кар'єрів		165371,4	182990,8	-35364,3	17745,0	33664,2	98,0	2,0	
Переробна промисловість		-62306,4	-55808,2	-7089,2	591,0	64029,2	98,1	1,9	
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря		-676989,4	-595988,2	-65870,0	-15131,2	7038,7	99,4	0,6	
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами		791,0	-405,9	884,1	312,8	2051,0	99,4	0,6	
3 Будівництво		-24383,4	-557,7	-8553,4	-15272,3	32627,6	99,5	0,5	
4 Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів		72555,4	28108,5	32254,9	12192,0	36719,4	80,8	19,2	
5 Транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність		33208,7	22572,4	9584,9	1051,4	49532,9	91,1	8,9	
6 Тимчасове розмішування й організації харчування		-7418,7	0,0	4077,4	-2793,7	2183,6	98,5	1,5	
7 Інформація та телекомунікації		20759,6	10543,9	5350,9	4864,8	16869,9	43,4	56,6	
8 Фінансова та страхова діяльність		1149,6	3956,7	11443,6	-4250,7	8906,8	62,6	37,4	
9 Операції з нерухомим майном		-55666,3	0,0	28151,8	-37875,4	14280,2	99,0	1,0	
10 Професійна, наукова та технічна діяльність		-47832,9	0,0	63925,1	-3438,3	6012,6	87,2	12,8	
11 Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування		-432501,1	0,0	6176,5	-429248,3	6587,0	99,6	0,4	
12 Освіта		-44,5	0,0	224,8	-269,4	2008,6	98,6	1,4	
13 Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги		33649,8	505,6	28771,9	1279,9	17412,9	98,9	1,1	
14 Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок		-2108,7	0,0	361,6	439,0	2152,6	85,8	14,2	
15 Надання інших видів послуг		63,7	0,0	20,0	43,7	283,0	94,2	5,8	

Джерело: розробка авторів.

Таблиця 4. Динаміка чистих капітальних інвестицій та резервів невикористаних інвестиційних ресурсів суб'єктів підприємництва у 2022 році за видами економічної діяльності

№	Види економічної діяльності	Обсяг чистих капітальних інвестицій на суб'єктів підприємництва, млн грн			Резерви власних інвестиційних ресурсів, млн грн				Потенційний приріст обсягу капітальних інвестицій, %
		Чисті капітальні (ЧІ) інвестиції - усього	Питома вага ЧІ у загальному обсязі	Коефіцієнт автономії	Усього	Великі	Середні	Малі	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Усього	17331,48	2,78	0,269	-293609,2	38,1	162,5	-8,8	-47,05%
1	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	13241,69	25,74	0,507	80013,7	24,0	45,5	30,5	155,55%
2	Промисловість	179303,47	142,18	0,250	-426000,1	27,2	62,0	10,7	-
3	Будівництво	37794,75	115,84	0,023	-57011,0	2,3	35,1	62,6	-
4	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	-9080,70	-24,73	0,076	35836,0	38,7	44,5	16,8	97,59%
5	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	-10028,30	-20,25	0,274	-16324,2	68,0	28,9	3,2	-32,96%
6	Тимчасове розміщення й організація харчування	747,18	34,22	0,127	-9602,3	0,0	-55,0	37,7	-439,75%
7	Інформація та телекомунікації	7744,65	45,91	0,263	3889,7	50,8	25,8	23,4	23,06%
8	Фінансова та страхова діяльність	8556,00	96,06	0,355	2242,8	35,5	102,6	-38,1	25,18%
9	Операції з нерухомим майном	8850,20	61,98	0,127	-69946,5	0,0	-50,6	68,0	-489,81%
10	Професійна, наукова та технічна діяльність	4212,40	70,06	0,521	-53845,5	0,0	-133,6	7,2	-895,54%
11	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	7013,19	106,47	0,368	-13326,9	0,0	-91,6	51,7	-202,32%
12	Освіта	1812,96	90,26	0,257	-2053,1	0,0	-504,6	604,6	-
13	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	-5458,18	-31,35	0,699	16236,9	1,5	85,5	3,8	-
14	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	256,70	11,92	0,406	-4261,3	0,0	-17,1	-20,8	-
15	Надання інших видів послуг	326,67	115,43	0,446	-219,3	0,0	31,3	68,7	-

Джерело: розробка авторів.

Отримані значення резервів невикористаних власних інвестиційних ресурсів на суб'єктів підприємництва за видами економічної діяльності свідчать про те, що на сьогодні керівництво більшості підприємств не зацікавлено в повному використанні наявних інвестиційних ресурсів для розвитку власного бізнесу. Це зумовлено наступним:

— нестабільність умов зовнішнього середовища підприємницької діяльності, а саме введення режиму військового стану, непрозорість та корумпованість отримання ліцензій, дозволів, сертифікатів, паспортів, договорів на оренду землі, тощо, зумовлює суттєві витрати на їх отримання, що безумовно зменшує обсяг наявних інвестиційних ресурсів;

— зосереджуватися більшості підприємств малого і середнього бізнесу на короткострокових цілях, таких як досягнення певних фінансових показників, що може призвести до недостатнього інвестування в довгостроковий розвиток;

— погіршення якості менеджменту на кадрового потенціалу суб'єктів підприємництва в питаннях формування та обґрунтування проектів і програм розвитку власної справи, обмеженість доступу до новітніх вітчизняних чи іноземних інноваційних розробок, недосконалість оцінки їх реальної вартості та адаптації до сучасного ринкового середовища економіки України.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Підводячи підсумки проведеного дослідження ефективності використання власних інвестиційних ре-

сурсів суб'єктами підприємництва у 2022 році, що наведено в таблиці 4, можливо зробити наступні висновки.

За умови обмеженості доступу до кредитних ресурсів у 2022—2023 роках та неможливістю використання усього комплексу наявних залучених інвестиційних ресурсів, суб'єкти підприємництва в Україні в цілому не використало 138,2 млрд. грн власних інвестиційних ресурсів, які можливо було б використати для фінансування наявних на ринку інвестиційних проектів і програм чи перерозподілу в інші галузі національного господарства. Найбільшу суму інвестиційних ресурсів не використано в сільському господарстві, підприємствами оптово-роздрібною торгівлі та на підприємствах, що здійснюють фінансову діяльність. Можливими причинами такої політики підприємств є направлення грошових потоків на збільшення обсягів запасів та резервування коштів для зменшення ризиків майбутніх періодів.

Стратегічними напрямками підвищення ефективності використання власних інвестиційних ресурсів суб'єктами підприємництва в Україні є:

— розробка чіткої довгострокової стратегії інвестування суб'єктами бізнесу, яка враховує цілі підприємства, ризики та можливості ринку;

— системне проведення ретельного фінансового аналізу потенційних інвестиційних проектів для визначення їх доцільності та очікуваної віддачі;

— впровадження системи управління ризиками для ідентифікації, оцінки та мінімізації ризиків, пов'язаних з інвестиційними проектами;

— інвестування в новітні технології та інновації для підвищення продуктивності та конкурентоспроможності бізнесу;

— розподіл власних інвестиційних ресурсів між різними активами або проектами для зниження ризику та збалансування портфеля;

— підвищення рівня корпоративного управління та прозорості діяльності суб'єктів підприємництва для залучення інвесторів та підвищення довіри до компанії.

За оцінками Міжнародного валютного фонду обсяг тіньової економіки в Україні складає майже 50%, а з врахуванням того, що більша його частка формується в сфері підприємництва, можливо стверджувати, що сума отриманого резерву невикористаних інвестиційних ресурсів при детінізації економіки країни та діяльності усіх суб'єктів ринкових відносин збільшиться в рази [9]. Тобто ключовою умовою діяльності малого бізнесу, направленою на його стрімке зростання та розвиток, повинно стати легалізація тіньових грошових потоків, їх концентрація та направлення на реалізації сучасних та інноваційних проектів чи програм, які підвищать конкурентосдатності малого бізнесу, сформулюють для вітчизняного бізнесу нові конкурентні переваги, що в свою чергу забезпечить зростання потенціалу господарської діяльності на міжнародному рівні.

Література:

1. Луців Б. Л., Майорова Т. В., Луців П. Б. "Зелені фінанси" в парадигмі сталого інвестиційного розвитку економіки України. Світ фінансів. 2023. № 3. С. 64–76.
2. Валінкевич Н. В. Основи підприємництва: підручник / під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир: ЖДТУ, 2019. 492 с.
3. Панченко С. В., Дикань В. Л., Шраменко О. В. Підприємництво: підручник. Харків: УкрДУЗТ, 2018. 241 с.
4. Крисак А. О., Мусятовська О. С. Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. Економіка та держава. 2018. № 12. С. 68–73.
5. Офіс з розвитку підприємництва та експорту / Дія.Бізнес — Головна сторінка. — URL: <https://business.dia.gov.ua/en/eepo> (дата звернення: 15.01.2024).
6. Центри підтримки підприємців / Дія.Бізнес — Головна сторінка. — URL: <https://business.dia.gov.ua/hubs> (дата звернення: 15.01.2024).
7. Сидорук І.С. Аналіз стану та проблеми розвитку малого підприємництва в Україні. Підприємництво та інновації. 2021. № 18. С. 67–72.
8. Гук О., Сомова Є. Вітчизняний бізнес в умовах війни. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 6 грудня 2022. Київ, 2022. С. 44–45.
9. Іщук М. Оцінка тіньової економіки України: методи та ключові фактори. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, 2023. № 9. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-03-06>
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Статистична інформація. — URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення 20.01.2024).

References:

1. Lutsiv, B.L. Majorova, T.V. and Lutsiv, P.B. (2023), ""Green finance" in the paradigm of sustainable investment development of the economy of Ukraine", Svit finansiv, vol. 3, pp. 64—76.

2. Valinkevych, N.V. (2019), Osnovy pidpriemnytstva [Basics of entrepreneurship], ZhDTU, Zhytomyr, Ukraine.

3. Panchenko, S.V. Dykan' V.L. and Shramenko O.V. (2018), Pidpriemnytstvo [Entrepreneurship], UkrDUZT, Kharkiv, Ukraine.

4. Krysak, A. and Musiatovska, O. (2018), "Current problems and development of small enterprises in Ukraine", Ekonomika ta derzhava, vol. 12, pp. 68—73.

5. Diia.Biznes (2024), "Office for the development of entrepreneurship and export", available at: <https://business.dia.gov.ua/en/eepo> (Accessed 15.01.2024).

6. Diia.Biznes (2024), "Support centers for entrepreneurs", available at: <https://business.dia.gov.ua/hubs> (Accessed 15.01.2024).

7. Sydoruk, I.S. (2021), "Analysis of the state and problems of small business development in Ukraine", Pidpriemnytstvo ta innovatsii, vol. 18, pp. 67—72.

8. Huk, O. and Somova, Ye. (Kyiv), "Domestic business in conditions of war", Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy: zbirnyk tez dopovidej III Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii [Business, innovations, management: problems and prospects: a collection of theses of reports of the 3rd International Scientific and Practical Conference], Kyiv, Ukraine, pp. 44—45.

9. Ischuk, M. (2023), "Assessing Ukraine's shadow economy: methods and key drivers", Problemy suchasnykh transformatsij. Seriya: ekonomika ta upravlinnia, vol. 9. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-03-06>

10. State Statistics Service of Ukraine (2024), "Statistical information", www.ukrstat.gov.ua (Accessed 20.01.2024).

Стаття надійшла до редакції 21.03.2024 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б») Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663